

1. איכה רבה, פרשה ה

[כ] למה לנצח תשכחנו תעזבנו לאורך ימים. א"ר יהושע בן אבין ארבעה דברים תבע ירמיה. עזיבה, שכחה, מאיסה, וקציפה. עזיבה ושכחה, למה לנצח תשכחנו תעזבנו לאורך ימים, מאיסה וקציפה, כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד (איכה ה כב), מאיסה כבר שבו בימיו, שנאמר כה אמר ה' אם ימדו שמים ממעלה ויחקרו מוסדי ארץ למטה גם אני אמאם וגו' (ירמיה לא לו), קציפה כבר שבו בימי ישעיה, שנאמר כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף (ישעיה נז טז), עזיבה ושכחה לא שבו, לפיכך ציון מתרעמת ואומרת ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני (שם מט יד). א"ר יהושע בן לוי ארבעה דברים תבע ירמיה. עזיבה, שכחה, מאיסה, געילה, עזיבה ושכחה, למה לנצח תשכחנו תעזבנו לאורך ימים, מאיסה וגעילה, דכתיב המאוס מאסת את יהודה אם בציון געלה נפשך (ירמיה יד יט). מאיסה וגעילה, כבר שבו בימי משה, שנאמר ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם (ויקרא כו מד), עזיבה ושכחה לא שבו, לפיכך ציון מתרעמת ואומרת ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני (ישעיה מט יד).

[כא] השיבנו ה' אליך אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא השיבנו ה' אליך, אמר להם הקדוש ברוך הוא שובו אלי ואשובה אליכם (מלאכי ג ז), אמרה לפניו רבש"ע, שלנו היא, שלך היא, שובנו אלהי ישענו והפר כעסך עמנו (תהלים פה ה).

2. שבת נה, א

מאימתי תמה זכות אבות? אמר רב: מימות הושע בן בארי... ושמואל אמר: מימי חזאל... רבי יהושע בן לוי אמר: מימי אליהו... ורבי יוחנן אמר: מימי חזקיהו...

תוספות

ושמואל אמר – אומר רבינו חסד דזכות אבות תמה חבל צרית אבות לא תמה, דהא כתיב "וזכרתי את צריתי יעקוב" אף לאחר גלות. ואנן חין חנו מזכירין זכות אבות חללא הצרית.

3. רמב"ם, איגרת תימן, מהד' הרב שילת, עמ' קכה

וכבר ערב לנו ה' יתעלה על ידי נביאיו, שלא נאבד ולא נכלה ולא נחדל מהיות אומה חשובה ומעולה. וכמו שאי אפשר ביטול מציאות הבורא יתעלה, כן לא ייתכן אבדתנו מן העולם. אמר (מלאכי ג, ו): "כִּי אֲנִי ה' לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כִלִּיתֶם". וכן בשרנו והבטיחנו יתעלה שמו, כי מן הנמנע אצלו שימאס בנו כולנו, ואף על פי שנמרה את פיו ונעבור על מצוותיו, אמר (ירמיהו לא, לו): "כֹּה אָמַר ה' אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה וַיִּחְקְרוּ מוֹסְדֵי אֶרֶץ לְמַטָּה גַם אֲנִי אֲמַאֵס בְּכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ נָאֻם ה'". ובזה עצמו הקדים להודיענו בתורה על ידי משה רבנו עליו השלום, אמר (ויקרא כו, מד): "וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִי־הֶם לֹא מֵאֲסִיתִם וְלֹא גַעַלְתִּים לְכָל־הֶם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם" וגו'.

4. רמב"ם, הלכות תפילה ח, א

תפלת הציבור נשמעת תמיד, ואפילו היו בהן חטאים - אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים. לפיכך צריך אדם לשתף עצמו עם הציבור, ולא יתפלל יחידי כל זמן שיכול להתפלל בציבור. ולעולם ישכים אדם ויעריב לבית הכנסת, שאין תפלתו של אדם נשמעת בכל עת אלא בבית הכנסת.

5. **ברכות לב, ב**
אמרה לפניו (כנסת ישראל): רבונו של עולם, הואיל ואין שכחה לפני כסא כבודך, שמא לא תשכח לי מעשה העגל? – אמר לה: גם אלה תשכחנה. אמרה לפניו: רבונו של עולם, הואיל ויש שכחה לפני כסא כבודך שמא תשכח לי מעשה סיני? – אמר לה: ואנכי לא אשכחך.

6. **קידושין ל, ב**
ואמר ר"ש בן לוי: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, שנאמר: צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו, שנאמר: אלקים לא יעזבנו בידו.

7. **רמב"ם, הלכות תשובה ז, ה**
כל הנביאים כולן צוו על התשובה. ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה. וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין, שנאמר "וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים ... וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ ... וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ ... " (דברים ל, א-ג).

8. **רמב"ם, הלכות עבודה זרה א, ג**
והיה הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם, ונעשת בעולם אומה שהיא יודעת את ה'. עד שארכו הימים לישראל במצרים, וחזרו ללמוד מעשיהן ולעבוד עבודה זרה כמותן, חוץ משבט לוי שעמד במצות אבות. ומעולם לא עבד שבט לוי עבודה זרה. וכמעט קט היה, והעיקר ששתל אברהם נעקר, וחזרין בני יעקב לטעות העמים ותעיתם. ומאהבת ה' אותנו ומשמרו את השבועה לאברהם אבינו עשה משה, רבנו ורבן שלכל הנביאים, ושלחו. כיון שנתנבא משה רבנו ובחר ה' ישראל לנחלה הכתירן במצות, והודיען דרך עבודתו, ומה יהיה משפט עבודה זרה וכל הטועין אחריה.

9. **מכות כד, א-ב**
וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך, ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק] מאה ועשרים מיל, והתחילו בוכין, ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם: ואתם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: הללו כושיים שמשתחווים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט, ואנו בית הדרום רגלי אלקינו שרוף באש ולא נבכה? אמר להן: לכך אני מצחק, ומה לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. שוב פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ור"ע מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו, מקום שכתוב בו: והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להן: לכך אני מצחק, דכתיב: ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו, וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני! אלא, תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב: לכן בגללכם ציון שדה תחרש [וגו'], בזכריה כתיב: עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם, עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה – הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה – בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: עקיבא, ניהמתנו! עקיבא, ניהמתנו.